

יוצא לאור על ידי ארגון חלקי בעמלי
בתי מדרש לתורה וחינוך, לחרדים
העמלים לפרנסתם
רחוב קהתי 14 ירושלים
helki.baamali@gmail.com
עורך: ח. רוזנברג

חלקי בעמלי

גליון מס' 13 | פרשת ויקהל - פקודי | כ"ז אדר תשע"ג
גליון תורני - חינוכי לחרדי העמל

השבוע בגליון: חזון, יוזמה ואומץ | טיפ לשבת | אכילת חדש | חינוך לכבוד | השאלה והתשובה | הגרלה? כן חשוב על מה | אלייך, תברה

צבר האורק

שלושה עשר גליונות, אתר שזה עתה הוקם ומשמש כארכיון לגליונות חלקי בעמלי, ובקרוב עתיד להתפתח ולהיות אתר מגוון ועמוס בתכנים רלוונטיים בשלל תחומים, מאות תגובות חיוביות. עשרה מפגשים שבועיים של חרדים צעירים העמלים לפרנסתם. כל זה מוביל אותנו למשהו גדול יותר, משמעותי יותר.

ארגון חלקי בעמלי שם לו למטרה לפעול בתחום התורני-חינוכי למען החרדי העמל, ורואה פעילות זו כשליחות חשובה. אנו מתכננים בעז"ה לפתוח לאחר חג הפסח בתי מדרש יומיים המיועדות לצעירים עמלים, כאשר בבתי מדרש אלו ישולבו תלמידי חכמים צעירים המכירים ומחוברים לעולמו של הצעיר העמל לפרנסתו. בתי מדרש אלו יפעלו בערבים, לאחר שעות העבודה, ויהוו מסגרת תורנית לצעיר המעוניין לקבוע עיתים לתורה ולהכניס אל ביתו את אור התורה. חומרי הלימוד ייקבעו על פי רצון הלומדים. הקמת בתי מדרש אלו מתוכננת כאמור מיד לאחר חג הפסח, ואנו מתכוונים בקרוב לבצע רישום למעוניינים להשתתף בהם ולהימנות על הקובעים עיתים לתורה באופן מסודר ומאורגן, ובאווירה נוחה ומתאימה.

כבר בשלב ראשון אנו מתכננים הקמת בתי מדרש אלו בכל בריכוזים החרדיים בארץ, כאשר בכל עיר יפעל נציג היקבל את פניות הנרשמים ויעמוד איתם בקשר לצורך תיאום ותכנון בית המדרש המקומי.

כבר כעת ניתן להירשם דרך הדוא"ל:

helki.baamali@gmail.com או דרך דף 'צור קשר' באתר

חלקי בעמלי. בהמשך נפרסם את רשימת הנציגים ומספרי

הטלפון בהם יהיה ניתן ליצור קשר.

ל.כ.

ירושלים	ת"א	חיפה	ב"ש
17:06	17:21	17:12	17:24
18:19	18:21	18:20	18:22

דף היומי	שבת קנה	שבת קנו	שבת קנו	שבת קנו	שבת קנו	שבת קנו	שבת קנו
בבא קמא ד-ה	בבא קמא ו-ז	בבא קמא ז-א	בבא קמא ז-א	בבא קמא ז-א	בבא קמא ז-א	בבא קמא ז-א	בבא קמא ז-א

הדפיסו, וקחו הביתה לשבת

על קיצוניות ואמצעות

מה לנו ולפוליטיקה? כלום! האם יש לנו רצון להשפיע בשדה הפוליטי? ממש לא! אך העובדה שהפוליטיקה קיימת מביאה אותנו לנסות ללמוד ממנה ולהפיק ממנה לקחים הנוגעים אלינו, לחינוך ילדינו ולמבט התורני שלנו על החיים. מאמר זה אינו פוליטי, ואינו מנסה להשפיע על המשא ומתן הקואליציוני, אך הוא כן מנסה לבחון אותו ולנתח את הערכים המובילים את המפלגות השונות.

שנים הם ניסו. מה הם לא עשו כדי להיכנס לקונצנזוס הישראלי, להתנחל בלבבות, להיות מקובלים. כלום לא עזר. כמו מעשה שטן הם נתקלו שוב ושוב בדחייה ואפילו בסלידה מצד החילוניות הישראלית. פעם היה זה רצח רה"מ יצחק רבין שדחק אותם אל פינה חשוכה ובודדת, ופעם הייתה זו תוכנית ההתנתקות (ההזיה, יש לומר) שהגביה חומה בין נאמני ארץ ישראל ובין חלק ניכר מהעם שתמך בפניו/גירוש. גם הגרעינים התורניים, פעילות ברוכה בפני עצמה, הצליחו לשכנע את המשוכנעים, והתנחלו בלבבות שכונות המצוקה וערי הפריפריה בלבד.

וכמו בכל עלילה, הגיע היום הטוב של המגזר הדתי-לאומי. המנהיג החדש שהוכתר על ידי התל-אביבי המצוי מושיט יד לחיבוק. הלגיטימציה שכמו ברחה מהדתיים-לאומיים שנים כה רבות, מוגשת להם באצילות ובאחוה. החילוני, לא המסורתי ולא המזרחי, החילוני ממש, האשכנזי, המתנשא, הצפוני, אולי אפילו השמאלני, מוכן לתת יד לאח שחזר הביתה, להעניק לו הכשר ומעמד נכבד. זה היום עשה ה', נגילה ונשמחה בו.

הברית הלא-קדושה

זהו לא סתם חיבוק. זהו שילוב אינטרסים נדיר בין המתנחל בעל הזקן העבות מעופרה ובית אל, ובין הישראלי הכי ישראלי שיש, זה עם העגיל והשיער הצבוע, או המבוגר יותר, האקדמאי המקריח. לא ניכנס כאן לקרבי הפוליטיקה, אך אין ספק שפיתוי גדול מאוד עמד בפני הבית היהודי, פיתוי שהביא אותה לכרות את הברית עם יש עתיד.

אבל הברית הזו מקוממת. הלא המצע של יש עתיד אינו סודי. כלולו יודעים מהן המטרות של מפלגה זו. מפלגה זו חותרת ל"מדינת כל אזרחיה" על כל המשתמע מכך. מפלגה זו תפעל להחדרת הרפורמים לתחום שירותי הדת במדינת ישראל. היא תפעל לפגיעה בבתי הדין, להכרה בגוברים מפוקפקים, לאישורם של נישואים אזרחיים ונישואין של פסולי חיתון. בקצרה, המפלגה הזו תפעל באופן גלוי נגד הדת.

איך יתכן, אם כן, שאנשים דתיים, ואפילו רבנים המוכרים כתלמידי חכמים, פוסעים יד ביד לצד מפלגת יש עתיד? כיצד ניתן להסביר את הברית הלא-קדושה בין מפלגה דתית זו למפלגה אנטי דתית זו?

מהי קיצוניות?

מין החזון איש זצ"ל היטיב להגדיר את הבעיה העקרונית הטמונה בקו הפשרני אותו מובילים אנשי הציונות הדתית מאז קום תנועת המזרחי ועד ימינו. כה כתב באגרותיו:

"רגילים אנחנו לשמוע בחוגים ידועים, כמכריזים על עצמם שאין חלקם בין הקיצונים... ומרשים אנו לעצמנו להגיד... כמו שאין באוהבי חכמה אהבה למיעוטה ושנאה לרב חכמתה, כן אין באוהבי תורה ומצוה אהבה לאמצעות ושנאה לקיצוניות..."

מהי משמעות הקיצוניות לה חניך החזון איש במילותיו אלו? הלא החזון איש לא נמנה על חוגי העדה החרדית המוכרים לנו כקיצוניים ביחסם לציונות ולמדינת ישראל. למה, אם כן, התכוון החזון איש בדבריו בשבח הקיצוניות ובגנות "האמצעות"?

רצון ה' - ערך עליון

כל אדם מתנהל תמיד על פי ערכים מסוימים המנחים אותו בבחירותיו. פעמים רבות נוצרת התנגשות בין ערכים שונים והאדם נאלץ לבחור באיזה ערך הוא דוגל ואיזה ערך הוא דוחה. זוהי התנהלות נורמלית והגינית הקיימת אצל כל אדם מכל מגזר שהוא. אך אצל האדם הדתי קיים ערך עליון: רצון ה'. כאשר האדם הדתי פוגש בערך כלשהו, שיכול לעמוד בפני עצמו כערך חיובי, אך בסיטואציה מסוימת הוא סותר את רצון ה', אמונתו מנחה אותו לבחור ברצון ה' כערך שאינו ניתן לדחייה.

זוהי הקיצוניות אליה מחנך החזון איש. הראייה של רצון ה' כערך עליון שאינו ניתן לפשרה היא קיצוניות חיובית. ה"אמצעות" היא העמדת רצון ה' כערך שניתן לפעמים להתפשר עליו למען ערכים אחרים. וכאן, בדיוק בנקודה זו, נחלה הציונות הדתית כשלון, למרות הדברים הטובים שיש בה. כאשר מפלגה דתית מוכנה לכרות ברית עם מפלגה בעלת אג'נדה חילונית מובהקת כיש עתיד, הרי שזו פשרה הדוחה - גם אם באופן זמני - את רצון ה' בפני ערכים ואינטרסים אחרים.

איננו מנסים להטיף למגזר הדתי לאומי כיצד עליו להתנהג. אך אנו מנסים להתבונן במציאות הפוליטית ולהפיק ממנה לקחים לחיינו, לחינוך ילדינו. אם נעמיד את רצון ה' כערך עליון שאינו עומד לפשרה בכל מצב ובכל מחיר, נוכל להיות בטוחים בחינוך ילדינו שילכו בדרך התורה ללא עירוב של ערכים אחרים הסותרים את רצון ה'.

סוגיית השבת הילדים רלוונטית לכל ימי השבוע, ובכל בית ההתמודדות איתה אינה קלה. ילדים עייפים ואמא עייפה יכולים ביחד להיות מתכון של שעה לחוצה החותמת את היום בצורה לא נעימה במיוחד...

אך בליל שבת, שעת ההשכבה עלולה להיות גרוועה במיוחד. לאחר יום ישישי עמוס בעבודה וסעודת שבת לא קצרה, דרושים עצבים חזקים על מנת להשיכב את הילדים בנחת ובשמחה. מצד שני, אוירת השבת אין כמוה כדי לחזק ולתת כוחות להורים המתמודדים עם ילדים עייפים. שעת ההשכבה בליל שבת יכולה להיות גם שעה נפלאה שתותיר זיכרון של טעם טוב ונעים בפי הילדים לכל החיים.

בשני דברים מיוחדים ניתן להנעים את שעת ההשכבה השבתית.

הראשון הוא "סיפור של שבת". גם אם סיפרתם לילדים סיפור בשעת הסעודה, שעת השכבה המלווה בסיפור מיוחד לשבת, שהאבא או האמא מספרים, נראית אחרת לגמרי. סיפור שבת, מעניין ומושקע, ייתן לשעת ההשכבה גוון מרתק, שלא יישכח במהרה.

הדבר השני הוא שיר. אנו רגילים לשיר את זמירות השבת ליד שולחן השבת, אך ילדים השוכבים במיטותיהם ונרדמים לצלילי שיר שבת, יקבלו את חווית השבת פי כמה. תתארו לעצמכם ילדים הנרדמים לקול שירה רגועה של 'קה אכסוף'... אין דבר מתוק מזה!

וגם אתם ההורים, אם תתאמצו ותייצרו בשעת השכבת הילדים אווירה שבתית רגועה וקדושה, תחוו שבת אחרת. בדוק ומנסה.

המורכבת. הם נשאו את ליבם למעלה, לעבר החזון, לכיוון המטרה, וזה הביא אותם לזכות להשתתף בבניית המשכן.

המפתח להצלחה

רבי ירוחם זצ"ל ממיר ראה בנשיאות לב זו מפתח להצלחה בכל תחומי החיים. הוא מצייין את העובדה שכל העשירים הגדולים הגיעו לשיא הצלחתם רק בעקבות תכונה זו של נטילת יוזמה. בעלי החזון, אנשי המעוף, אלו הרואים למרחק, הם המצליחים. אדם שרואה בעיני רוחו רק את יום המחר, רק את הדאגות הקרובות, יישאר תמיד באותו מקום, תמיד ימשיך לדאוג ליום המחרת בלבד, ומושגיו יישארו נמוכים וקטנים, והצלחתו תהיה בהתאם...

לעומת זאת, אותם אלו שרואים את העתיד הרחוק, מסוגלים לתכנן ימים רחוקים וטובים, אלו שליבם נישא כלפי מעלה והם רואים רחוק, מצליחים להקים עסקים מסועפים ולהרים יוזמות מרחיקות לכת. בעלי היוזמה, המעוף והחזון, הם אלו שמשוגלים להתקדם ולהצליח בתחום בו הם בוחרים להשקיע.

ואם בהצלחה כלכלית הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה בהצלחה רוחנית. אדם ששאיפותיו נמוכות, הוא ממלא את חובותיו העכשוויות אך אינו מתקדם ומתעלה. אבל אדם שמשוגל לחלום, לשאוף, לראות קדימה ולתכנן התקדמות - אם זו התקדמות אישית בלימוד התורה וקיום המצוות, אם זו התקדמות בחיי המשפחה, הזוגיות והחינוך, ואם זו התקדמות של הציבור כולו המונעת תמיד על ידי אנשים בודדים ואמיצים בעלי מעוף וחזון - בידו של אדם כזה נמצא המפתח האמיתי להצלחה!

לאחר שהורה משה רבינו לבני ישראל להביא את התרומה לבניית המשכן, מתחילה התורה לתאר את האנשים שבאו לתרום ולסייע בבניית המשכן וכליו: "ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אותו הביאו את תרומת ה' למלאכת אוהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקודש". הרמב"ן עומד על הכינוי אותו מעניקה התורה לאותם תורמים "נשאו לבו" ו"נדבה רוחו", ומצייין שהנדיבות נאמרה על אותם שבאו לתרום, אך נשיאות הלב לא נאמרה על תורמי החומרים לבניית המשכן אלא על האנשים שבאו להשתתף בעצמם בבניית המשכן וכליו.

ומדוע היו זקוקים אותם מתנדבים ל"נשיאות לב"? משיב על כך הרמב"ן: "כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשותן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדוני דובר". כלומר, לא היו בבני ישראל אנשי מקצוע מיומנים שידעו לבנות את המשכן וכליו, לא היו שם נגרים מומחים ולא צורפים בעלי וותק. אלו שבאו והתנדבו לבנות את המשכן ואת כליו היו אנשים חסרי ניסיון שהכירו בעצמם שיש להם את הכישרונות המתאימים, נטלו יוזמה עצמאית ובאו לבנות את המשכן על פי הוראותיה של משה.

יוזמה עצמאית זו היא אותה "נשיאות לב". הכינוי המיוחד הזה שבו מכנה התורה את היוזמתיים, משמעותו שהם לא הסתפקו במעשים קטנים, הם לא התנהגו ב"ראש קטן", דאגה ליום המחר בלבד. הם ראו בעיני רוחם את התוצאה, את כלי המשכן המפארים את בית ה', את המשכן עצמו העומד לתפארה, והם אזרו אומץ ובאו לעשות את המלאכה

הלכה למעשה | חדש

הרב ארי נתנאל מור, רב ומו"צ בביתר עילית

שאלה: שמעתי שיש חשש "חדש" במוצרים המיוצרים בחו"ל. האם הדבר נכון? ומהו בכלל איסור "חדש"?

תשובה: הדבר נכון בהחלט. כל מוצר שיש בו דגנים המיוצא מחו"ל, יכול להיות בו איסור חדש, כלומר איסור לאכול תבואה שגדלה לאחר הפסח שעבר עד שיגיע הפסח הבא עלינו לטובה.

המקורות בהרחבה: נאמר בתורה "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה", ונאסר לנו בזה לאכול תבואה חדשה (שגדלה לאחר הפסח) עד שיעבור יום ט"ז בניסן. האיסור כולל את חמשת המינים: חיטה (Wheat), שעורה (Barley), כוסמין (Ricewheat), (כוסמת הנמכרת היום בחנויות אינה מחמשת המינים אלא היא מין קטניות), שבולת שועל (Oats), ולדעת הערוך Secale בלטינית), ושיפון (Rye), ולדעת הערוך Triticum spelta בלטינית).

בתבואה מארץ ישראל אין חשש חדש, מכיון שהתבואה נקצרת אחרי פסח, ובתבואת חו"ל בזמננו יש שאינם נוהגים כלל באיסור חדש בחוץ לארץ. והנה אף שאין בידינו למחות ביד המקילים, מ"מ ראוי שלא לסמוך על המתירים, ואדם צריך להחמיר לעצמו אם לא מדובר בשעת הדחק, מפני שאף הפוסקים שהקלו זה היה דווקא בימיהם במדינות פולין ורוסיה שהיה קשה מאד להשיג תבואת ישן, אבל בימינו שאין קושי כלל להשיג תבואה שאין בה איסור חדש, ודאי אין להקל.

לפיכך מוצרי דגן המיוצאים מחו"ל כגון Cheerios, Fiber One, Kellogg's Cereals, Post Cereals, מוצרי פסטה (Noodles), אבקות מרק המכילות קמח או עמילנים, בירות, Cake Mix, Pie Crust או כל כיוצא באלו, וכן לחם או לחמניות המוגשים בטיסות, צריך לברר בתקופה זו שאינם עשויים מתבואה שגדלה לאחר הפסח של שנה שעברה, מפני שאז יש בה איסור חדש (עיקר הבעיה קיימת במוצרים המיוצאים מארה"ב, דנמרק, פינלנד, רוסיה ושבדיה). ואין לסמוך רק על העובדה שיש על מוצרים אלו הכשר, אלא אם כן הוא מההכשרים המהודרים בארץ ישראל או שנכתב עליו במפורש שאין בו איסור חדש (מכיון שחלק מההכשרים בחו"ל נותנים הכשר גם על התבואה החדשה).

מכון מצוות ה' mitzvathashem@gmail.com

מדברים חינוך | הרב שלמה ברוך בלוי

מנחה זוגי ויועץ חינוכי

חינוך לכבוד

שאלה: איך אני יכול למנוע מילדי את החשיפה למחלוקות הפנימיות הקיימות לצערנו במגזר שלנו וכיצד אוכל להתמודד עם מידע שלילי שמביאים הילדים מ"בחוץ" על סכסוכים פוליטיים ואחרים?

תשובה: גם אם אי אפשר להביא לכך שילדך לא ייחשף לדיבורים שמדברים בחוץ, קיימת אפשרות אחרת, שהיא תהיה חוויה מתקנת של ההתנהגות הלא-נכונה.

כאשר ילד בא הביתה, וחוזר על דברים ששמע מפי אחרים, אין זה נכון להיכנס בדיון ודברים ולהוכיח שאין זו אמת, והסיפור בכלל היה אחרת וכו' וכו'. כי זה לא העניין... הכורים, עלינו להנחיל לצאצאנו את אמת המידה היהודית העתיקה, הדוגלת בסגנון של "שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו".

לצערנו, איננו יכולים למנוע את המחלוקות ואי ההסכמות שבחוץ, אך אנו יכולים להכין את הילדים לקראת עולם טוב יותר. ניתן להסביר בדרך נאותה, עד כמה אנו מפחדים מדבר סרה כבבדו של תלמיד חכם, כמה הקב"ה מקפיד על כבודם של גדולי ישראל, גם של אלו שאיננו צועדים בדרכם, משום שהתורה היא חביבה, ולומדיה חשובים ביותר וכו' וכו'.

בדרך זו, בה אנו מתעלמים מהתכנים ומייצבים את המסגרת, אנו מרוויחים שני דברים. הדבר הראשון והעיקרי, הוא הדוגמה האישית, שהיא מתנת המתנות שאנו מעניקים לילד שיזכור, כי "אבי מורי לעולם לא דיבר בגנותו של יהודי"... והרווח השני, חשוב לא פחות, הילד לומד לראות את הדברים בפרופורציה שלהם, גם כשהעולם בחוץ רועש וגועש, והכל שחים אודות מחדליו של פלוני אלמוני, מהם מתוך להט של קנאות ויראת שמים ומהם קצת פחות... אבל בבית שלנו, הקדוש והנקי, אין מקום לדיבורים כאלו.

בבית שאלו הם המסרים המועברים בו, והוצבו סדרי עדיפויות ברורים. יראת השמים ופחד מלעבור על חטאי הלשון שקולים יותר מהביקורת

נגד מישהו אחר - שאינו ממחנינו... הילדים שגדלים בבית כזה, יוכלו להטמיע את ההתנהגות הבוגרת הזאת גם בחייהם האישיים, בהם לבטח יעמדו מול ניסיונות של בין אדם לחבירו, במשפחה ובחוץ, שם תעמוד לפנייהם דמותן השוקת והמוותרת, שאינה חשה שהיא חייבת להגיב, להתערב, למחות ולהיות בעניינים. זו דמות מחנכת, בוגרת ומלמדת.

יותר מהשתקיה עצמה, נדרשת זהירות גדולה מאד, שלא לשגות בדבר הזה עצמו... פעמים רבות אנו רואים את עצמנו כשלמים בעניין מחלוקת ושנאת חנם, אך למול מעקמי דרך ליימניהם אנו מעגלים את הפינה הזאת, אנו משוכנעים שאיסור הדיבור הרע על חל על כולם בשווה, ועל כל המצבים והזמנים... בלי להתווכח על נכונות האמירה הזאת, הרי שבלי ספק הנזק של ההתנהגות הזאת, גם אם היא בנסיבות 'מקלות', גדול ביותר...

אנו חייבים לזכור ולהזכיר בבית, כי איננו גדולי ישראל, הממונים לתקן דרכים לרבים, ולהוכיח אנשים רבים, אנו בסך הכל יהודים 'פשוטים' הדואגים להוציא ילדים טובים וישרים, מבית שמושתת על האהבת הבריות ויראת שמים. לכן, אנו פטורים לגמרי, לכל הדעות... מלנהוג מנהג שלפעמים גדולי הדור נזקקים אליו, ופשוט להרגיל את הילדים והילדות בבית - אצלנו לא מדברים נגד יהודים, נגד רבנים, נגד קהילות, נגד עדות - לא כאן!

על איסור גורף כזה, לא לדבר על יהודים בכלל... לא יקשו עליכם קשויות, לא יתקוממו הילדים... הם יתגאו באבא שלהם, הם ילמדו להעריך ולכבד, ובמיוחד את ההורים.

ולסיום, נקודה נוספת חשובה לאין ערוך. חלק ניכר מהיהדות שלנו, מושתת על הכבוד הגדול שאנו רוחשים לתורה, לתלמידי חכמים, לספרים וכו', אם שם תיפגם ההערכה - הפסדנו הכל. זהירות!

ליצירת קשר: 8647729@gmail.com

הגרלה? כן חשוב על מה

לכיוון חדר הילדים הנמצא לימינו.

"חדר ילדים מ-ו-ש-ל-ם" (הוא מחקה את סימני הקריאה והרווחים בין האותיות המופיעים בפרוספקט).

"מיטת שלוש קומות נוחה להפליא, ארון תואם בעל ארבע דלתות וחמש מגרות ענק! ומכתביה חדשה! (זו שקנינו היום ותגיע בקרוב). החדר כולל, תחזיקו חזק: משחקי קופסא ומשחקי הרכבה, בגדים ונעליים לכל הגילאים." כמה פיות נפערים לרווחה, הגדולות מחזיקות כבר בלצחק. משהו אמיתי ומעניין מתרקם פה מול עינינו, משהו יפה, עדיין לא ברור לגמרי. "הלאה", צביקה בלתי נלאה: "סלון: שולחן ענק עשוי פורניר (עשרים ומשהו שריטות, תמיכות לרגליים הלא מאד יציבות). שמונה כסאות מרופדים, אחד בעל משענות ידיים - מיוחד לאבי המשפחה" - צביקה קורץ אלי בעידוד. "ארון ספרים ענק, מלא בכל אוצר הספרים היהודי, כולל ויטריות עמוסות בכלי כסף מדהימים (הם כבר נקיים לפסח, אמא, רואים)".

"ספה" צביקה מתחמם, "ספה שהיא גם מיטת אירוח! כספת סודית! (שיהיה בריא הבחור, היכן אמצא מחבוא טוב יותר לחבילת שטרות מזדמנת הממתינה להפקדה?) וילונות מקסימים! שתי תמונות שמן, מערכת סטריאו משוכללת הכוללת מבחר דיסקים." הקטנים כבר משתפים פעולה, מתחילים לריב על הפריטים הבאים ברשימה. "נברשת", "עציץ מטופח", "שטיח לימות החורף", "שולחן לניו בסגנון ויקטוריאני" (לומדת היסטוריה, הנערה).

אנחנו בעיצומה של הופעה מרתקת, צביקה מנצח על הגדוד הצועד מהופנט אל המטבח, מתחיל לצוד במבטו כל מה שלא זז. יושבים מרותקים, אשתי ואני, הפרוספקט הזה, מההגדלה, נהיה פתאום נגיש וקרוב כל-כך. כמעט כל דבר שמופיע בו - יש לנו כבר בבית הפרטי שלנו! אף פעם לא שמנו לב כמה אנו עשירים, עמוסים בכל טוב. חשבתם על כך? יש לנו הרבה יותר משנוכל אי פעם להגדיל.

"המטבח כולל ארונות מעץ מלא, שני כיורים, משטחי שיש ארוכים..." - צביקה מפרט את כלי החשמל המסורים שלנו, המקרר, המפיא, המיקרוגל ואפילו "טוסטר המשולשים" החמוד.

"שולחן, כסאות, מערכות כלים מכל הסוגים..." "נהיה לי חום", אומרת לי אשתי, "עד פסח כל זה צריך להיות נקי". "אל תקלקלי לי את האירוע", אני מבקש ממנה, "את קולטת מה צביקה עושה לנו פה? הוא "מרים" את הבית ואת הילדים. שימי לב איך הם מביטים בו, הבית שלנו נראה להם פתאום מלהיב ומסעיר ומרגש כמו ארמון חלומות". צביקה מתאר בדיוק עכשיו את תכולתו של ארון הממתקים העמוס מפורים, עדיין הוא לא שוכח לדווח על "שני מדיחי כלים מצוינים, בלעדיים לבית שלנו" - הגדולות נסמיקות בעונג. "והתנור", - צביקה מעצר פתאום. "א-ברוך", התנור שלנו... ובכן, התנור הזה לא יכול להכנס לשום פרוספקט, אמיתי או מדומיין, אפילו לא של "למסירה". הוא ישן, מהתל בנו, לא מוכן להגביה עיסות ולא לאפות בצקים. הוא נמצא על תקן של "תנור" במטבח, מיועד להחלף בהקדם האפשרי. אז מה יאמר צביקה על התנור? "התנור" - צביקה אומד אותו במבטו, ופתאום קולו נוסק: "תנור מיוחד! התנור שיאפה לכם עוגות של קונדיטוריה (תפסתי! הרי אנו רק קונים עוגות בזכות התנור הזה...), תנור שלא מתלכלך לעולם (אשתי פורצת בצחוק - התנור אכן לא בשימוש ולא מתלכלך...) זה תנור זה? שואל צביקה בניצחון, "זה לא תנור זה?" ותאמינו לי - מה שנכון, נכון.

בתוך כמה דקות מאז הגעתי הביתה, היינו, ההורים וכל הילדים, רכונים אל השולחן. הפרוספקט הצבעוני והמושל, אותו קיבלנו לאחר מילוי כרטיס הגרלה מלבני - ריתק את כולם. אם, וכמובן רק אם, ובעזרת השם, נזכה בהגרלה הזו הנערכת על ידי חנות הרהיטים שבה הזמנתי את המכתביה החדשה, הרי שהבית שלנו, כולו, ירוהט על ידי המפעל במיטב הרהיטים העדכניים והאיכותיים ביותר. בפרוספקט היה צילום מדהים של דירה בעלת ארבעה חדרים, מרהטת "כמו בחלום". ליתר ביטחון, וכדי שלא נחמיץ משהו, פירט כיתוב מצורף, במילים ברורות, את אופיו ומהותו של החלום הזה. בשביל הילדים הייתה זו אטרקציה. גדולים וקטנים הם הצטופפו על ידי השולחן, הגדולות מביעות חוות דעת מבינה אודות איכות ועיצוב, הבינוניים קוראים בעיניים נוצצות את רשימת המעלות של כל רהיט פוטנציאלי, והקטנים נועצים עיניים בתמונות הכרומו המושכות.

האמת? גם אני ורעייתי נסחפנו. במחי כרטיס אחד הנושא את שמנו, ביכולתנו להיות בעלים על כל זה. במחיר סכום פנוע של אלפיים ושלוש מאות שקלים, בהם רכשנו את המכתביה ויכולנו להיכנס להגרלה - אולי, הלוואי, יהפוך הבית שלנו לפנינת חן. הבטנו בילדים המאושרים, הקשבנו לפרטי הזכייה שהם הקריאו, עקבנו אחרי התמונות, ומה נאמר? התלהבנו. תבינו, במשך שמונה עשרה שנים, בהן נולדו לנו שמונה ילדי חמד ברוך השם, אנו שומרים אמונים לרהיטנו הבאים בימים. הספריה שנקנתה מכספי החתונה,

השולחן וכסאות הסלון שקיבלנו במתנה מההורים, מכשירי החשמל במטבח... הכל מטופח ושמור, נבחר בתשומת לב ובהקפדה על איכות יופי, אבל רחוק מלהיות עדכני, חדש, מושלם. פה מגירה שבורה חסרת סיכוי, שם דלת שרוטה, גלגלי מיטה שחוקים וחורקים... קצת שילובים של צבע עץ מעוד רהיט ועוד מדרג שהוספנו. אנו כל כך מודים ושומחים שיש לנו הכל בשביל כולם, כמובן, אבל זכייה כזו, בערב פסח, בבית שלנו - תהיה בדיוק במקום.

"שלום!!"

"צביקה בא! צביקה בא!"

בין רגע נזנח הפרוספקט וכולם שעטו לעברו של צביקה, בחורנו מן הישיבה. מזודה ענקית לרגל "בין הזמנים" המשתרע לפנינו, קופסת מגבעות, ועוד כמה סנטימטרים בלתי מוכרים.

אוח, איזו חוויה. בחור ישיבה שמגיע הביתה ב"בין הזמנים" של ערב פסח, הופך את כל המצב למיוחד. אשתי ממחרת להביא מיץ קר ועוגיות, אני טופח על השכם של הילד שלי שמתנשא מעלי מרחק "ראש" לפחות, וכולם מסביב כבר שופעים חיוכים ובחוקים ובדיחות שרק צביקה יודע להנפיק.

"במה הייתם עסוקים שם כל כך כשהגעתי?" הוא שואל בסקרנות מהולה בנזיפה, וכבר מחזיק בידיו את הפרוספקט המדובר. מדפדף רגע לימין ורגע לשמאל, מתעכב על פרטי ההצעה, מבזיק עוד כמה רפרופים על פירוט העניינים שהעסיק אותנו משך שלושת רבעי השעה, וכבר אני רואה את החיוך החכם, השנון, המבודח משהו, מופיע בקצות עיניו ופיו יודע - לצביקה יש מה לומר.

"תקשיבו", הוא אומר. אני מביט מופתע במעגל הטבעי המשתתק סביבו. "הרי אם נזכה, נצטרך לעשות משהו עם כל הדברים שיש לנו בבית, נכון? הרי לא יתכן להכניס רהיטים חדשים לבית מרהוטי? כולם מהנהנים, הקטנים אפילו המומים - איך לא חשבנו על זה? "לכן", צביקה ממשיך, "אולי ננסה לערוך הגרלה משלנו על הרהיטו הישן? הגרלה "יד שניה" או משהו כזה... הנה, תקשיבו מה יש לנו להציע".

צביקה מכחח בגרונו, מחוה באצבעו

הגות | הרב אליהו מאיר פיינלזון

ראש ישיבת פתחי עולם, ירושלים

השאלה והתשובה

ברצוני להמליץ בפניכם על מנהג נאה הנוגע לליל הסדר שלמדתי מיהודי אחד.

לאחר ששירת 'מה נשתנה' על ידי כל ילדי הבית מסתיימת, לפני שמתחילים באמירת 'עבדים היינו' ובסדר ההגדה, פונה עורך הסדר לכל המסובין, ומשיב להם תשובה קצרה על שאלותיהם.

הלילה הקדוש והמיוחד הזה, עמוס באמירות ובעשיות. סדר ההגדה הוא ארוך למדי. לא אסתכן אם אומר, שרבים מאד מן הילדים מסיימים את הלילה בהנאה ובנחת רוח, אבל בלי לדעת תשובה על ארבעת הקושיות של 'מה נשתנה'. המציאות היא, שגם מבוגרים מתייחסים למה נשתנה כאל שיר נאה, המקשט את הלילה הנפלא הזה. משהו כמו חד גדיא או אחד מי יודע.

בלילה הזה נצטוונו במצווה אחת, שהיא מצווה יסודית ועיקרית, ובה תלוי תפקידו העיקרי כהורים יהודיים. אם כל השנה כולה אנו מחויבים להשקיע בחינוך ילדינו לאמונה וליהדות, הלילה הזה אמור להיות קודש למטרה הזו. הילד הקט, אמור לצאת מליל הסדר עם תובנה אחת פשוטה, שתהפוך לחלק מהותי מתפיסת עולמו. אם הארכנו בפלפולים ארוכים על ההגדה, או רכשנו מצות מהודרות ויקרות, עשינו דבר שיש לו ערך רב, אבל ספספנו את העיקר. אנחנו צריכים לשאול את עצמנו ביו"ט של פסח בבוקר שאלה אחת: מה הפיק הילד או הילדה שלנו מסדר ליל פסח? האם הוא ספג את המסר העיקרי של יציאת מצרים? לפי הצעה זו, אני נוהג לומר לילדי אחרי 'מה נשתנה' כמה משפטים, שזה תוכנם:

שאלתם אותי ארבע קושיות. הזכרתם ארבעה עניינים שבהם שונה ליל הסדר מכל לילות השנה, ושאלתם, מדוע שונה הלילה הזה מכל הלילות. ההגדה כולה מבארת את ייחודו של ליל ט"ו בניסן. אבל כדי שלא תאלצו לחכות לתשובה הארוכה, אשיב לכם עכשיו תשובה קצרה.

בלילה הזה ראה עם ישראל את האהבה הגדולה שאוהב הקב"ה את העם היהודי. אחרי הצרות הגדולות שהיו ליהודים במצרים, בא הקב"ה והציל אותנו. הוא כעס מאד על המצרים שהכאיבו וציערו אותנו, הילדים שלו. הוא אפילו השתולל מרוב זעם. המים שלהם נהפכו לדם, הגוף שלהם התמלא פצעים, ובסוף הילדים הבכורים שלהם מתו. היהודים לקחו את משפחותיהם, ואת כל הרכוש שלהם, ויצאו ממצרים, כשענן של אש מראה להם את הדרך בחושך.

מאז אנחנו יודעים שהקב"ה אוהב אותנו. הוא נתן לנו תורה ומצוות, ואנחנו מבינים שהכל לטובתנו. אנחנו מקיימים כל מצווה, ומשתדלים ללמוד תורה, שהרי בכל פרט מתורה מתגלית האהבה שלו אלינו. כאשר המן הרשע רצה להרוג אותנו, הלכה אסתר לאחשוורוש, והיא ידעה שהיא תצליח, כי ה' אוהב את היהודים. כאשר היוונים הרשעים רדפו אותנו, יצאו המכבים המעטים למלחמה נגד היוונים הגיבורים, וניצחו אותם. והם ידעו שהקב"ה אוהב את עם ישראל, ולכן הם לא פחדו מהמלחמה.

ובגלל שהכל התחיל בלילה הזה, אנחנו עושים בו הרבה דברים מיוחדים, כמו אלה שהזכרתם במה נשתנה.

המסר הפשוט הזה, שמנוסח כאן במילים שאין פשוטות מהם, הוא המטרה של כל מה שנעשה בלילה הזה. בשביל זה אנו עושים את כל מה שעושים בליל הסדר. אנו חייבים להעביר אותו לילדינו, כדי שהם יקחו אותו כצידה לדרך חיייהם. המסר הזה הוא נקודת המרכז של היהדות כולה, וכנראה שגם האבות צריכים לרענן אותו בלילה הזה, כדי לחזק את החוויה הזו, ולחיות אותה כל השנה כולה, שהרי כך אנו אומרים בהגדה של פסח:

ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה, מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים.

כי את הסיפור הזה אי אפשר להפסיק.

בשבילך | בשביל המיוחד שלך

אלוקי חברה.

מטעה ומשבשת. אין לנו כלים לאמוד איך נרגיש בבוא מציאות מסוימת. אולי גם לכך התכוונו חז"ל באומרם שאין השבע מרגיש את הרעב, גם על האדם בינו לבין עצמו. כשאנו במצב אחד, אנו מתקשים להעריך איך נחוש במצב אחר. זה נכון פיזית וגם נפשית.

ממילא, מי אומר לנו שאם הכל יסתדר, נהיה מאושרות? אולי זו רק אשליה? אולי נחוש מרוקנות? משועממות? אולי נרגיש מרוחקות מהמציאות המושלמת הזאת? המציאות מספרת, שהאנשים המעטים ש'הכל' מסודר בחייהם (אם יש בכלל אי מי כזה) - אינם מאושרים. אין לנו שום ראייה שהאושר מגיע בהסרת מה שנראה לנו כמחסום אליו.

מה דעתך על כך?

אולי תפסת תיקוני המציאות הדרושים לאושר - טעונה שינוי? רענון? אולי רק התרגלנו להאשים כמה תנאים נוכחיים, בכך שאיננו שמחות? ואם היא טעונה שינוי, ננסה לשמוח עכשיו. אושר זו מלה גדולה, אינני בטוחה שאפשר להגיע אליה. אולי להתקרב לאושר, או לנגוע בו. אבל מה שוודאי אפשר זה לשמוח, למצוא טעם, ליהנות. ואת זה אפשר עכשיו, גם אם מצב הפסח בביתנו בינוני ומטה, גם כשלבנו יש קשיי למידה, גם אם החליפה הנחשקת רחקה מאתנו בשל ממדינו או בשל מחירה. בכל מצב נתון, השם שולח לנו את כל מה שצריך כדי לשמוח ולמצוא טעם, כולל התחושה שמהו חסר. כנראה שגם היא נצרכת כדי לחוש טעם. ואת זה אפשר לבדוק, כי זו תפיסת הווה, שניתנת תמיד לחקירה. שלא כמו תפיסת עתיד, אפילו עתיד קרוב, שעלולה להיות תעתוע. מוזמנות לבדוק, האם ניתן לשמוח היום, עכשיו, הרגע, בדיוק בתוך המציאות והנסיבות שהשם שלח לנו, נכון לעכשיו.

חולבת אילך
נחמה

תגובות: helki.baamali@gmail.com

אם רק תסיימי את כל החדרים... אם תספיקי לעשות ביומיים את המטבח... אם יהיה לך כסף לרכוש לך את החליפה ההיא לפסח... אם תסעו לטיול משפחתי מהנה לצפון... אם לשלוימי שלך לא יהיו קשיי למידה... אם בעבודה ייתנו לך חדר נפרד, מרווח ומאובזר... אם בעלך יחזור מוקדם יותר מדי ערב... אם יש לכולנו רשימות גדושות כאלו, המונות את כל תיקוני המציאות הנדרשים לנו, כדי שנהיה מאושרות. תמיד נראה לנו שיש עוד כמה עניינים, העומדים בינינו ובין האושר. כשאלו יסתדרו, יהיו חיינו טובים ונעימים.

האמנם?

בואו נבחן קצת את תפיסת העתיד שלנו. בתשעה באב, כשקשה לנו עם הצום, אנו חושבות שבליה נאכל ונאכל, נשתה ונשתה, אנחנו זוכרות שכלילה, אחיותי הגדולות הכינו פעם בתשעה באב רשימה, מה הן תאכלנה בליה במוצאי היום. אמרה להן אמי ע"ה: אם אתן מתכוננות לאכול כל זאת, אל תשכחנה להוסיף אמבולנס... ומה קורה בסוף? שותים קפה עם פרוסת עוגה, וכבר נעשים שבעים. אחר כך בקושי מצליחים לאכול משהו מבושל או סלט ירקות. רק חשבנו, בעודנו רעבים, שנרצה לאכול כל כך הרבה. המציאות - שונה.

לפעמים אנחנו אמורים לארח משפחה, או הורה מבוגר אחרי ניתוח. נדמה לנו שהמשימה גדולה עלינו, שלא נחזיק מעמד. איך נקום בלילות ונעבוד קשה בימים? איך נארח את כל האורחים של אבא? ומה יהיה עם ילדינו ועם עבודתנו ועם... ואחר כך ההורה מגיע, ואנחנו אמנם מתאמצות, אבל מחזיקות בהחלט מעמד, וזה לגמרי לא נורא, ואפשר לעמוד בזה בכבוד ובשמחה וסיפוק של מצווה. רק חשבנו שהעתיד יהיה ככה. למעשה, הוא לא היה.

אפשר למצוא עוד הרבה דוגמאות, בשני הכיוונים. משהו שחשבנו שיהיה לנו עונג פלאי, והתאכזבנו בבואו. משהו שחשבנו שיהיה נורא ואיום, והופתענו בבואו. תפיסת העתיד שלנו רחוקה מלהיות מדויקת. היא מגזימה או מפחיתה,

קוראים מגיבים

עורכי גליון חלקי בעמלי, שלום רב.

אני כ"כ נהנה ומעריך את המאמרים בגליון, שאני מעדיף להמשיך לקבל את הגליון מבלי שאביע דעה איך ולמה. העבודה שלכם כ"כ מיוחדת שהבעת דעות עלולה לפגוע ביופי הטבעי של "חלקי בעמלי". אלא שאפשרתם לאחרים להביע דעה וע"כ עוררתם אצלי גם כן את הרצון להשמיע.

לגבי הלבוש של החרדי העובד. אישית אני ממשיך ללבוש "מדים חרדיים". מכנסיים כהות וחולצה לבנה. אני אפילו משתדל להתפלל עם מגבעת על ראשי. אם מישהו רוצה לשנות ללבוש יותר צבעוני זו זכותו וזה בסדר. אך יש חילוק בין לבוש צבעוני ללבוש של מדי צבא. זה לא סוד שנושא הצבא הוא נושא "חס" ורגיש. הוא מסמל בעל כורחנו את ההבדל בין החרדים הלומדים בישיבות הסרים למשמעת הרבנים ולא מתגייסים לבין הציבור הכללי. יהיה זה חוסר אחריות מצד העובדים החרדים לטשטש את ההבדל בין העובד כאינסטלטור או ע"ד לבין המתגייס לצבא [אפילו שזה נעשה לאחר התייעצות עם הרב ורק לשם פרנסה]. גם אם תהיה זו נורמה שחרדי יבוא ללמוד בבית המדרש השכונתי עם חולצה כחולה או קפוצ'ון סגול בגלל שזה מה שהוא לובש בעבודה... זה עדיין רחוק מאד מלהכניס לנורמה מדים ירוקים שלובש המגויס לצבא. האם רצוננו לאפשר השתלבות חרדים עובדים כחלק אינטגרלי מהחברה שלנו או רצוננו להקצין עוד יותר ולאפשר השתלבות של מגויסים בחברה שלנו?

לכבוד מערכת חלקי בעמלי

בשבועות האחרונים קראתי מספר מכתבים בעלונכם העוסקים בנושא המדים אותם לובשים חרדים המשרתים בצה"ל. הופיעו דעות לכאן ולכאן,

יש מחייבים ויש שוללים.

קודם כל נהנית שאתם נותנים במה לדעות שונות, ולא מנסים להכתיב את דעתכם (אגב, מהי?). אבל חלק מהמכתבים הללו די קוממו אותי.

ראשית, נתינת מקום כה מרכזי לנושא הלבוש. האם לא הגזמנו? האם אין כאן התמקדות בחוץ במקום בפנים? האם לא נעשינו בודקים בקנקן במקום לבדוק את מה שיש בו? הנושא הזה, כך נדמה לי, מצביע על מיקוד החינוך והאידיאולוגיה החרדית בחלק החיצוני של האדם. האם אכן זה מה שיש לנו להציע לילדינו?!

שנית, ההתייחסות של חלק מהכותבים לצה"ל ומדיו כאל דבר שלילי בעצם, היא תופעה תמוהה בעיני. נכון, המגזר החרדי נמצא כעת במאבק בנושא גיוס בחורי ישיבות, וזה דבר שגדולי הדור מצביעים עליו כעל אסון. אך האם זה אומר שאדם שעובד גם הוא פטור משירות צבאי? זאת, מניין? מילא לומדי התורה, יש להם פטור מכח היותם קבוצת עילית הנושאת את לפיד התורה, אך אלו שאין תורתם אומנותם, איזה פטור יש להם משירות צבאי המוטל על כל אזרחי המדינה באופן שווה? אינני מתכוון לפטור חוקי, אלא לפטור מוסרי - האם לא על כך נאמר "האחיכם יצאו למלחמה ואתם תשבו בה"?!

ומי יודע, אם החרדים העובדים היו מתגייסים לצה"ל - כמוכון במסגרות מתאימות לחרדים - אולי תלמידי הישיבות לא היו מופרעים מלימודם ומושמצים כל כך על ידי אחינו הטועים?

תודה רבה על העמדת הכמה

ז. ש.

ניתן לשלוח תגובות לדוא"ל: helki.baamali@gmail.com